

Nr 110.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkten 31, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Utrustning av nya sinnessjukhus för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

I samma proposition har Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond (bilaga 32, punkterna 1 och 2) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna dels till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. ett investeringsanslag av 22 000 000 kronor, dels ock till Statens anstalt för fallande-sjuka: Om- och utbyggnadsarbeten ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 124, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 13 mars 1953, föreslagit riksdagen att

dels besluta,

a) att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras vårdpaviljong D V för en beräknad kostnad av högst 1 425 000 kronor;

b) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat nytt förslag uppföras panncentral m. m. för en beräknad kostnad av högst 2 670 000 kronor;

c) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras ombyggnad av ekonomibygnaden för en beräknad kostnad av högst 1 600 000 kronor;

d) att vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat nytt förslag uppföras panncentral m. m. för en beräknad kostnad av högst 2 275 000 kronor;

e) att vid Restads sjukhus i Vänersborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras omläggning av värmesystemet för en beräknad kostnad av högst 545 000 kronor;

f) att i Uddevalla skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departements-

chefen förordat förslag anordnas sekundäravdelning för en beräknad kostnad av högst 1 415 000 kronor;

g) att vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras ombyggnad av vårdpaviljongerna nr 15 och 16 för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 800 000 kronor;

dels godkänna övriga nya byggnadsföretag, som i propositionen förordats skola upptagas såsom beredskapsarbeten;

dels besluta, att vid statens anstalt för fallandesjuka skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas om- och utbyggnad för en beräknad kostnad av högst 1 600 000 kronor;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att till Salabygdens fornminnesförening utan ersättning överlåta de Salberga sjukhus tillhöriga områden, som angivits i propositionen;

dels till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. under statens allmänna fastighetsfond anvisa

a) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 ett investeringsanslag av 2 989 000 kronor;

b) för budgetåret 1953/54 ett investeringsanslag av 22 052 000 kronor;

dels till Utrustning av nya sinnessjukhus för budgetåret 1953/54 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 890 000 kronor;

dels ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten för budgetåret 1953/54 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 397 (av herrar *Sunne* och *Huss*) och II: 498 (av fröken *Höjer m. fl.*),

och dels motionen II: 482 (av herrar *Jacobsson* i Sala och *Vigelsbo*).

Yrkandena i nämnda motioner redovisas i det följande.

Anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Anslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1952/53.

Uppförande av tuberkulosavdelning vid Ulleråkers sjukhus. 1949 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en tuberkulosavdelning för en beräknad kostnad av högst 2 000 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1949/50 ett belopp av 300 000 kronor, varjämte riksdagen beslöt, att för ändamålet finge

disponeras 300 000 kronor av de medel, som av riksdagen tidigare anvisats för andra etappen av om- och nybyggnadsarbetena vid sjukhuset. 1950—1952 års riksdagar har för ändamålet anvisat ytterligare 1 000 000 kronor.

Vid upprättandet av förslaget till tuberkulosavdelningen har man förutsatt, att avloppet skulle kunna via sjukhusets avloppsnät anslutas till Uppsala stads avloppsnät. Uppsala stad har emellertid såsom villkor för denna anslutning fordrat, att en klorreningsanläggning utföres, som skall rena avloppsvattnet innan det anslutes till stadens avloppsnät. Kostnaderna för en dylik anläggning jämte avloppsledningar beräknas uppgå till 80 000 kronor. Med hänsyn till att den ena paviljongen är i det närmaste färdigställd anses detta belopp böra anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

Ytterligare ombyggnadsarbeten vid sekundäravdelningarna i Rosöga, Ribbingelund och Olofsfors. 1949 och 1950 års riksdagar anvisade till vissa ombyggnadsarbeten vid ifrågavarande sekundäravdelningar sammanlagt 900 000 kronor.

I samband med ombyggnadsarbetena har det befunnits nödvändigt att vid sekundäravdelningarna i Rosöga och Ribbingelund anskaffa och inmontera reservkraftaggregat. Kostnaderna härför — vilka icke medtagits i de beräkningar, som legat till grund för tidigare medelsäskanden — uppgår till sammanlagt 75 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Uppförande av personalbostadshus vid Mariebergs och Pärby sjukhus. 1950 års riksdag anvisade 450 000 kronor till uppförande av två personalbostadshus vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn och ett sådant hus vid det till Sätters sjukhus anslutna Pärby sekundärsjukhus i Grangärde.

De båda bostadshusen vid Mariebergs sjukhus har nu färdigställt. Enär läget av dessa bostadshus icke hade fastställts vid tiden för anslagsäskandet hade kostnader för yttre arbeten, såsom framdragande av ledningar, anläggande av vägar o. dyl. ej upptagits i kostnadsberäkningarna. Dessa kostnader har uppgått till 28 000 kronor. Sagda belopp föreslås anvisat på tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

Ombyggnads- och utvidgningsarbetena vid Furunäsets sjukhus vid Piteå. 1945 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle verkställas ombyggnads- och utvidgningsarbeten för en sammanlagd kostnad av högst 1 723 800 kronor. För dessa arbeten har av 1945, 1946 och 1948 års riksdagar anvisats sammanlagt 1 350 000 kronor. Sedermera har framlagts omarbetade och utökade förslag till ombyggnad av huvudbyggnaden. 1949—1952 års riksdagar anvisade sammanlagt 3 700 000 kronor till arbetena vid sjukhuset.

I enlighet med det fastställda byggnadsprogrammet har under huvudbyggnadens gårdsplan utförts ett system av gång- och transportkulvertar mellan byggnadens olika delar. Vid utförandet av dessa kulvertar har det visat sig,

att hela det äldre ledningssystemet för värme, vatten och avlopp under gårdsplanen måst helt förnyas. Dessa arbeten, vilka med nödvändighet måst utföras i samband med det nya kulvertsystemet, har kostat 280 000 kronor. Detta belopp anses böra anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus. För utförande av elektriska arbeten vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik och Restads sjukhus i Vänersborg har hittills anvisats enligt vissa i statsrådsprotokollet angivna siffror sammanlagt 175 500 kronor. För utförande av berörda arbeten hemställs nu om ytterligare 26 000 kronor att anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Kostnaderna fördelar sig med 10 000 kronor på S:ta Gertruds sjukhus och 16 000 kronor på Restads sjukhus.

Merkostnader till följd av prisstegringar å vissa byggnadsarbeten. I skrivelse den 3 november 1952 har *byggnadsstyrelsen* hemställt bl. a. att för täckande av merkostnader för vissa byggnadsarbeten å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1952/53 måtte anvisas 2 500 000 kronor. Till stöd för sin framställning har styrelsen anfört bl. a.

Med hänsyn till det stora antal byggnadsföretag, som nu på grund av den senaste tidens kraftiga kostnadsstegringar är i behov av tilläggsanslag av ifrågavarande art, har byggnadsstyrelsen ansett sig böra föreslå, att ett särskilt kollektivt investeringsanslag anvisas för täckande av ifrågavarande merkostnader. För beräkning av medelsbehovet på grund av de intill sommaren 1952 inträffade kostnadsstegringarna av ifrågavarande art har byggnadsstyrelsen upprättat en i skrivelsen intagen tablå. I denna har medtagits alla ännu icke avslutade byggnadsföretag med den för riksdagen senast anmälda beräknade kostnaden, oavsett om detta belopp helt eller delvis anvisats. Antalet redovisade byggnadsföretag uppgår till 76.

Av tablån framgår, att för de i densamma intagna byggnadsföretagen, vilka sammanlagt omfattar en av riksdagen godkänd byggnadskostnad av 86 670 500 kronor, erfordras 14 374 500 kronor för täckande av de genom den allmänna byggnadskostnadsstegringen uppkomna merkostnaderna. Av sistnämnda belopp har emellertid 1952 års riksdag anvisat 1 541 000 kronor. Medelsbehovet uppgår sålunda till 12 833 500 kronor.

Med hänsyn till att räkenskaperna ännu icke avslutats för ifrågavarande byggnadsföretag och att vissa av de nu pågående byggnadsföretagen ännu icke helt färdigställts, förutsätter byggnadsstyrelsen, att de medel, som kommer att anvisas för täckande av merkostnaderna, icke skall i detalj bindas, utan att vissa justeringar får företagas inom den totalt angivna kostnadsramen av 14 374 500 kronor. Styrelsen erinrar om att den för det förenämnda anslaget till merkostnader för vissa byggnadsföretag erhållit sådant bemyndigande.

Departemenschefen finner lämpligt, att ett särskilt belopp anvisas för täckande av de merutgifter för vissa byggnadsföretag inom sinnessjukvården, vilka

föranletts av de höjda byggnadskostnaderna. Emot byggnadsstyrelsens beräkning av medel för de merkostnader, som uppkommit till följd av prisstegringarna, har departementschefen ej funnit anledning till erinran och tillstyrker, att på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 under förevarande anslag anvisas ett belopp av 2 500 000 kronor. Beloppet föreslås ställt till byggnadsstyrelsens förfogande för att efter bemyndigande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall användas till täckande av kostnadsökningar på de ifrågavarande byggnadsföretagen.

Anslag för budgetåret 1953/54.

Ulleråkers sjukhus i Uppsala.

Uppförande av tuberkulosavdelning. 1949 års riksdag beslöt att vid sjukhuset skulle uppföras en tuberkulosavdelning för en beräknad kostnad av högst 2 000 000 kronor. För byggnadsföretaget har hittills anvisats 1 600 000 kronor.

Den ena av de båda till avdelningen hörande paviljongerna jämte vissa gemensamma yttre arbeten har påbörjats i november 1951. Den andra paviljongen beräknas kunna påbörjas under första halvåret 1953 och i huvudsak kunna färdigställas under budgetåret 1953/54. För arbetenas fortsättande begäres för nästa budgetår 500 000 kronor.

Ombyggnad av norra mansavdelningen. För ifrågavarande ändamål har 1950—1952 års riksdagar anvisat sammanlagt 2 270 000 kronor.

Andra etappen av ifrågavarande ombyggnadsarbete — ombyggnad av norra flygelbyggnaden — beräknas bli färdigställd under loppet av nästa budgetår. Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande hemställer, att 1 500 000 kronor måtte anvisas för nämnda budgetår för byggnadsföretaget i fråga.

Departementschefen föreslår, att medelsanvisningen begränsas till 1 330 000 kronor.

Uppförande av bostadshus för personal och förste läkare. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle för en beräknad kostnad av högst 1 000 000 kronor uppföras en försteläkarbostad och ett bostadshus för ogift personal jämte vissa yttre arbeten, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 630 000 kronor för ändamålet. För nästa budgetår erfordras 370 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat.

Installation av hissar i paviljongerna 12 och 15. I fråga om den fortsatta renoveringen av sjukhuset har kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande funnit angeläget att — i avvaktan på slutlig upprustning av paviljongerna 12 och 15, i vilka vårdavdelningarna är vertikalt organiserade — snarast installera hissar

i desamma. Kostnaderna har beräknats till sammanlagt 200 000 kronor, vilket belopp kommittén föreslår anvisat för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att ifrågavarande arbete uppföres som beredskapsarbete att utföras i händelse av ett ändrat arbetsmarknadsläge med sysselsättningssvårigheter.

Uppförande av överläkarbostad. Ombyggnaderna vid sjukhuset förutsätter bl. a. att den i södra administrationsbyggnaden inrymda läkarbostaden flyttas. Det föreslås, att ett friliggande enfamiljshus uppföres i huvudsaklig överensstämmelse med de bostäder av detta slag, som under senare år uppförts vid de statliga sinnessjukhusen. Kostnaderna för överläkarbostaden har beräknats till 135 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Sundby sjukhus vid Strängnäs.

Uppförande av garagebyggnad. För att tillgodose behovet av garageplatser måste utrymmen för tre bilar anordnas. Härjämte erfordras uppställningsplats för sjukhusets traktor. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har funnit, att lämpligaste lösningen av förevarande spörsmål är att uppföra en garagebyggnad med plats för fyra bilar. Det nya garaget föreslås bliva förlagt intill det befintliga. En av garageplatserna bör enligt kommittén skiljas från garaget i övrigt och förses med reparationsgrop. Därjämte bör omklädningsrum och toalett för personal anordnas inom byggnaden. Kostnaden för garaget har beräknats till 65 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Uppförande av personalbostäder. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att vid sjukhuset skall anordnas ett antal personalbostäder, i första hand två läkarbostäder och ett bostadshus för ogift personal. Kostnaderna för de föreslagna bostadshusen jämte yttre ledningar, vägar och planeringsarbeten har beräknats till 875 000 kronor. Kommittén föreslår, att för nästa budgetår 500 000 kronor anvisas för arbetenas påbörjande.

Departementschefen anser, att ifrågavarande byggnadsföretag bör uppföras som beredskapsarbeten.

Sekundäravdelningen i Ribbingelund.

Anordnande av arbetsterapi- och samlingslokaler. Medicinalstyrelsen har i skrivelse till kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande föreslagit, att arbetsterapilokaler och samlingslokaler för patienter och personal anordnas i den outnyttjade byggnaden litt. A 3. I byggnaden skulle inrymmas en vävsal, två mindre samlingsrum jämte kök m. m. för personalen samt en större samlingsal för

patienter jämte biografmaskinrum. Kostnaderna för byggnadsarbetena har beräknats till 165 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att ifrågavarande arbete uppföres som beredskapsarbete.

Sekundäravdelningen i Rosöga.

Anordnande av arbetsterapi- och samlingslokaler. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har anfört att sekundäravdelningen i Rosöga liksom avdelningen i Ribbingelund saknar erforderliga arbetsterapi- och samlingslokaler och föreslagit, att motsvarande lokaler anordnas även vid nu ifrågavarande sekundäravdelning. Kostnaderna har beräknats till 145 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet utföres som beredskapsarbete.

Inredande av bostäder. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att en lägenhet om 2 rum och kök i bostadshuset litt. B 1 och två sådana lägenheter i bostadshuset litt. B 2 iordningställes. Därjämte föreslås anordnande av två enkelrum med alkov, fyra enkelrum samt tre nattvakttrum i byggnaden litt. E, vilken f. n. är delvis ianspråktagen för expeditioner m. m. men i övrigt står outnyttjad. Kostnaderna för byggnadsarbetena har beräknats till 140 000 kronor. Kommittén föreslår, att sagda belopp anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Birgittas sjukhus i Vadstena.

Uppförande av vårdpaviljonger. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle för en kostnad av högst 2 500 000 kronor uppföras två nya vårdpaviljonger — D III och D IV — samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 1 350 000 kronor för ändamålet. Paviljong D III har påbörjats, och paviljong D IV beräknas bli påbörjad under hösten 1953. Det hemställs, att ett belopp av 900 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår för fortsättande av arbetena.

Uppförande av vårdpaviljong D V. Ombyggnaden av sjukhuset föreslås fortsatt med ytterligare en vårdpaviljong, avsedd för vård av oroliga kvinnor. Paviljongen avses skola omfatta två avdelningar med vardera 24 platser. På grund av sjukhusområdets begränsning måste den nu föreslagna paviljongen förläggas till sådan byggnadsmark, som är så lågt belägen, att avloppsledningarna från byggnaden icke kan direkt anslutas till sjukhusets befintliga avloppssystem. Det är sålunda nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder för avloppsvattnets avledande från såväl ifrågavarande paviljong som övriga inom denna del av sjukhusområdet planerade byggnader. Det föreslås därför, att ett pumpverk med tryckledning till avloppssystemet anordnas.

Kostnaderna för arbetena har uppskattats till sammanlagt 1 425 000 kronor, varav för vårdpaviljongen 1 350 000 kronor och för pumpverket 75 000 kronor. För arbetenas påbörjande begäres för nästa budgetår 975 000 kronor.

Uppförande av administrationsbyggnad. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggnad har föreslagit, att vid sjukhuset skall uppföras en administrationsbyggnad. Byggnaden är avsedd att erhålla en T-formad plan. Den ena flygeln, som skall uppföras i en våning jämte souterrängvåning, föreslås skola inrymma lokalerna för medicinskt centrum. Den andra flygeln, vilken skall uppföras i två våningar, kommer att i huvudsak inrymma sjukhuskontor och läkarexpeditioner.

Kostnaden för ifrågavarande byggnad har beräknats till 1 260 000 kronor. Kommittén föreslår, att 600 000 kronor anvisas för arbetenas igångsättande under nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Uppförande av verkstäder. Behovet av verkstäder för sjukhusets direkta drift i anslutning till panncentralen och till dessa hörande förrådslokaler har blivit alltmer trängande. Sålunda erfordras lokaler för mekanisk och elektrisk verkstad samt smedja. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggnad har föreslagit att sådana lokaler anordnas och utformas i huvudsaklig överensstämmelse med motsvarande lokaler vid andra sjukhus.

Kostnaderna för uppförande av verkstäderna har beräknats till 200 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Tillbyggnad av garage. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggnad har ansett att ytterligare tre garageplatser bör anordnas genom tillbyggnad av det befintliga garaget. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 55 000 kronor, vilket belopp enligt kommitténs mening bör anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen anser, att arbetet bör uppföras som beredskapsarbete.

Västra Ny sjukhus.

Om- och nybyggnadsarbeten. 1950 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle utföras om- och nybyggnadsarbeten för en kostnad av högst 2 900 000 kronor samt anvisade 800 000 kronor för ändamålet.

1951 och 1952 års riksdagar anvisade tillhoppa 1 200 000 kronor för ifrågavarand byggnadsarbeten. Det hemställes, att för de fortsatta ombyggnadsarbetena för nästa budgetår måtte anvisas ytterligare 400 000 kronor.

Uppförande av panncentral. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en panncentral för en beräknad kostnad av högst 480 000 kronor, samt

anvisade för budgetåret 1952/53 200 000 kronor för ändamålet. Uppförandet av panncentralen beräknas komma att påbörjas under innevarande budgetår. För nästa budgetår föreslås anvisat ett belopp av 280 000 kronor.

Ryhovs sjukhus i Jönköping.

Uppförande av personalbostadshus. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två personalbostadshus för en beräknad kostnad av högst 1 010 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 400 000 kronor för ändamålet. Bostadshusen beräknas bli i huvudsak färdigställda under budgetåret 1953/54. För nämnda budgetår föreslås anvisat ett belopp av 610 000 kronor.

Uppförande av medicinskt centrum m. m. De nuvarande administrations- och behandlingslokalerna anses otillräckliga och otillfredsställande, bl. a. saknas undersökningsrum. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att sjukhusets medicinska centrum förlägges till en särskild byggnad samt att administrationsbyggnaden tages i anspråk för expeditioner m. m. Kostnaderna för de förordade byggnadsarbetena har uppskattats till sammanlagt 980 000 kronor, varav 430 000 kronor för uppförande av nytt medicinskt centrum samt 550 000 kronor för ombyggnad av administrationsbyggnaden. Kommittén föreslår att för nästa budgetår anvisas 600 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Departementschefen anser, att ifrågakvarande arbete bör uppföras som beredskapsarbete.

S:t Sigfrids sjukhus i Växjö.

Uppförande av panncentral jämte kolgård och verkstäder. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras panncentral jämte kolgård och verkstäder för en beräknad kostnad av högst 2 150 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 130 000 kronor för ändamålet. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har — med förmälan att byggnadsstyrelsen i skrivelse till kommittén anfört, att uppförandet av panncentralen borde påbörjas under hösten 1953, så att de i centralen ingående pannorna kunde monteras senast hösten 1954 — i enlighet med styrelsens förslag hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas 700 000 kronor till ändamålet i fråga.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Uppförande av kapell och obduktionslokaler. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att ett nytt gravkapell, innehållande lämpligt anordnade obduktionslokaler m. m., uppföres å sjukhusets gamla begravningsområde för en beräknad kostnad av 125 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att ifrågavarande arbete uppföres nåsom beredskapsarbete.

Uppförande av personalbostäder. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggnad har framhållit, att bostäderna vid sjukhuset med få undantag befinner sig i mycket dåligt skick. Flertalet familjebostäder saknar sålunda centralvärme, och många av dem är icke ens försedda med vatten och avlopp. Bostadsrummen för ogift personal är till övervägande del inrymda i vårdpaviljonger. På grund härav har kommittén ansett att en omfattande upprustning och förnyelse av bostadsbeståndet är påkallad. Såsom en första etapp i upprustningen av bostadsbeståndet har kommittén föreslagit, att en villabyggnad för överläkare, ett bostadshus i tre våningar med 12 familjebostäder, hälften 2-rums- och hälften 3-rumslägenheter, samt ett bostadshus i två våningar med inredd vind, vilket beräknas inrymma 6 dubletter och 26 enkelrum, uppföres. Kostnaderna beräknas till sammanlagt 1 500 000 kronor för den nu föreslagna etappen. Kommittén föreslår, att för nästa budgetår anvisas 600 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Departementschefen anser, att ifrågavarande arbeten bör uppföras som beredskapsarbeten.

S:ta Gertruds sjukhus i Västervik.

Uppförande av panncentral m. m. 1950 års riksdag beslöt, att en ny panncentral skulle uppföras vid sjukhuset för en beräknad kostnad av 1 250 000 kronor, samt anvisade för ändamålet 80 000 kronor. 1952 års riksdag anvisade ytterligare 900 000 kronor för arbetenas utförande.

Vid den fortsatta bearbetningen av förslaget har kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande funnit, att den nuvarande panncentralbyggnaden lämpligen bör bibehållas och ombyggas för att bereda plats för vissa verkstäder jämte förråd, lokaler för transformatorer och ställverk, utrymmen för desinfektionsanläggning samt garage med plats för sex bilar. Härigenom kan man begränsa omfattningen av den nya panncentralbyggnaden. Det nuvarande kolupplaget är i mycket dåligt skick — det saknar bl. a. hårdgjord botten — och anses med hänsyn härtill böra iordningställas och anpassas till den nya panncentralen.

Kostnaderna har beräknats till sammanlagt 2 670 000 kronor, varav 1 950 000 kronor för nybyggnad av själva panncentralen, 500 000 kronor för ombyggnad av den gamla panncentralen och 220 000 kronor för iordningställande av kolgård med tillfarter m. m. Det föreslås, att för nästa budgetår anvisas 1 200 000 kronor för ifrågavarande byggnadsarbeten.

Uppförande av bostadshus för läkare. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att vid sjukhuset skall uppföras ett bostadshus för läkare för en beräknad kostnad av 115 000 kronor att anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår att arbetet uppföres som beredskapsarbete.

S:t Olofs sjukhus i Visby.

Uppförande av snickeriverkstad m. m. Till följd av sjukhusets tilltagande ålder har arbetena inom verkstaden alltmer ökats, och lokalerna anses nu vara för små för att driften i dessa skall kunna upprätthållas på ett tillfredsställande sätt. I anledning härav har kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande låtit upprätta ritningar till anordnande av ny snickeriverkstad, vilken beräknas kunna inrymma förråd för sjukhusets trädgårdsmästare, som för sin verksamhet f. n. disponerar provisoriska utrymmen bl. a. i anslutning till sjukhusets obduktionslokaler. Den befintliga verkstadsbyggnaden skulle efter en mindre ombyggnad kunna helt tagas i anspråk såsom måleriverkstad. Kommittén föreslår, att för nästa budgetår ett belopp av 165 000 kronor anvisas för ändamålet.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Uppförande av Gullberna sjukhus i Karlskrona.

1952 års riksdag beslöt att vid Karlskrona skulle uppföras nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad av högst 27 000 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 1 500 000 kronor för ändamålet. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 3 500 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat.

S:t Lars' sjukhus i Lund.

Uppförande av tuberkulosavdelning. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en tuberkulosavdelning för en beräknad kostnad av högst 3 350 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 500 000 kronor för ändamålet.

Den för år 1952 fastställda kvotplanen omfattar endast den ena av de båda till avdelningen hörande paviljongerna. Med hänsyn till de besparingar, som kan beräknas uppstå genom att utföra båda paviljongerna samtidigt, har åtgärder vidtagits för att i en entreprenad utbjuda hela arbetet. Hela tuberkulosavdelningen beräknas bli färdigställd under loppet av budgetåret 1953/54. Under sagda budgetår skulle med denna utgångspunkt medelsbehovet uppgå till 2 850 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat.

Uppförande av bostadshus för förste läkare. På grund av svårigheterna att skaffa bostäder i öppna marknaden samt med hänsyn till att behovet av en försteläkarbostad anses bliva aktuellt i samband med färdigställandet av den nu påbörjade tuberkulosavdelningen, har kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande föreslagit, att en dylik bostad uppföres. I enlighet med tillämpade normer förutsattes bostaden inrymma 5 rum och kök. Kostnaderna för huset har beräknats till 135 000 kronor. Kommittén föreslår, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Modernisering av personalbostäder. Bostadsbeståndet vid sjukhuset är i stor utsträckning otidsenligt. Såsom en första etapp i upprustningen av bostäderna har 1952 års riksdag beslutat, att ett bostadshus, inrymmande lägenheter för sjukhusets maskinmästare och en uppsyningsman, skulle uppföras. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har funnit det angeläget, att upprustningen av bostadsbeståndet fortsättes. Såsom en andra etapp föreslås, att de sju med nr 61—67 betecknade, inom västra sjukhusområdet belägna bostadshusen för gift personal förses med centralvärmeledning, varmvatten och badrum samt i övrigt erhåller den standard, som överensstämmer med den av 1949 års riksdag beslutade moderniseringen av äldre bostäder vid Sundby sjukhus vid Strängnäs. Bostadshusen inrymmer vardera 4 lägenheter om 2 rum och kök eller sammanlagt 28 sådana lägenheter. Tre av bostadshusen beräknas vid renoveringen bliva omdisponerade så att inom vardera byggnaden skall kunna utvinnas 2 lägenheter om 2 rum och kök samt 2 lägenheter om 3 rum och kök.

Kostnaderna för nu föreslagna åtgärder har beräknats till sammanlagt 835 000 kronor. Av detta belopp bör enligt kommitténs mening 300 000 kronor anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Vipeholms sjukhus i Lund.

Uppförande av personalbostäder. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagits byggande av ett bostadshus för förste läkaren och assistenten vid sjukhuset. Byggnadens övre våning beräknas komma att inrymma en lägenhet om 5 rum och kök med ca 140 m² lägenhetsyta för förste läkaren. Botenvåningen omfattar två familjebostäder om 3 respektive 2 rum och kök av sedvanlig typ. I byggnadens källare föreslås anordnad tvättstuga, gemensam för detta och det tidigare beslutade bostadshuset. Kostnaderna för byggnaden har beräknats till 250 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres som beredskapsarbete.

S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg.

Ombyggnad av ekonomibyggnaden. Sedan sjukhusets färdigställande år 1927 har några förändringar i sjukhusets ekonomibyggnader ej vidtagits. Centralköket uppfyller icke längre nutida fordringar på ett storkök i fråga om utrymmen, maskinell utrustning och hygieniska förhållanden. Lokalernas inbördes läge liksom utrustningens beskaffenhet gör köksarbetet synnerligen betungande.

Med anledning härav föreslås en genomgripande ombyggnad av köket. Hela apparat- och maskinutrustningen, som är omodern och försliten, anses böra ersättas med ny. I samband med kökets modernisering anses de i våningen över kökslokalerna belägna personalmatsalarna böra iordningställas. Härvid föreslås

bl. a. skola anordnas barsservering, vilket numera är brukligt vid om- eller nybyggnad av sjukhusens personalmatsalar.

Kostnaderna för ifrågavarande ombyggnadsarbeten har beräknats till 1 600 000 kronor. Av detta belopp anses för nästa budgetår böra anvisas 500 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Uppförande av bostadshus för ogift personal. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit uppförande av ett bostadshus med 12 enkelrum och 4 dubletter. Rumsstorlek och utrustning förutsättes överensstämma med de bostäder av denna typ, som under senare år uppförts vid de statliga sinnessjukhusen. Vidare har kommittén föreslagit, att den av 1952 års riksdag beslutade personaltvättstugan, vilken skulle förläggas till ett av de äldre bostadshusen, i stället förläggas till källarvåningen i det nu föreslagna bostadshuset. Därvid skulle tvättstugan kunna givas en ändamålsenligare utformning och vissa kostnadsbesparingar göras.

Kostnaden för bostadshuset utan maskinutrustning för tvättstugan har beräknats till 420 000 kronor, varav 330 000 kronor för bostadshuset och 90 000 kronor för yttre ledningar och kulvertar. För utrustning av tvättstugan med maskiner m. m. har beräknats 25 000 kronor. I enlighet härmed skulle sålunda erfordras 445 000 kronor. Medelsbehovet uppgår emellertid till endast 395 000 kronor, då det för tvättstugan för budgetåret 1952/53 anvisade beloppet, 50 000 kronor, bör tagas i anspråk för nu föreslagna arbeten. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 395 000 kronor.

Departementschefen förordar, att ifrågavarande arbete uppföres såsom beredskapsarbete.

S:t Jörgens sjukhus i Göteborg.

Uppförande av panncentral. 1950 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en panncentral med verkstäder för en beräknad kostnad av 1 250 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1950/51 55 000 kronor för ändamålet.

1952 års riksdag anvisade ytterligare 400 000 kronor.

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande, som låtit överarbeta det tidigare förslaget, har utarbetat förslag till panncentral och verkstadsbyggnad, vilka — utöver utrymmena enligt det preliminära förslaget — omfattar lokaler för desinfektionsanläggning samt rum för transformatorer och ställverk.

Kostnaderna för den nu föreslagna slutliga utformningen av panncentralen jämte verkstadsbyggnad har beräknats till sammanlagt 2 275 000 kronor, varav 1 730 000 kronor för panncentralen jämte grundförstärkningar, 70 000 kronor för kolgården, 275 000 kronor för verkstadsbyggnaden samt 200 000 kronor för utvändiga ledningar, kulvertar, vägar och planeringsarbeten. Det hemställs, att för nästa budgetår 900 000 kronor måtte anvisas för ifrågavarande arbeten.

Uppförande av personalbostäder. Med hänsyn till angelägenheten av att ytter-

ligare vårdplatser inrättas och att rådande brist på bostäder för ogift personal avhjälpes, har kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande låtit upprätta förslag till ett bostadshus, inrymmande 6 dubletter och 24 enkelrum. Bostäderna skall erhålla den utrustning och standard i övrigt, som tillämpas för bostäder av detta slag.

Kostnaderna har beräknats till 540 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Restads sjukhus i Vänersborg.

Uppförande av panncentral. 1949 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle utföras vissa arbeten inom ångpanneanläggningen för en beräknad kostnad av 525 000 kronor. Beloppet var avsett för utbyte av ångpanneanläggningen vid sjukhuset. 1950 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle i stället uppföras en panncentral för en kostnad av högst 1 250 000 kronor. Hittills har för byggnadsföretaget anvisats sammanlagt 1 250 000 kronor.

Vid upprättande av det slutliga byggnadsprogrammet för panncentralen jämte därtill hörande verkstadsutrymmen har det visat sig, att volymen måst utökas. Ökningen hänför sig huvudsakligen till verkstadsutrymmena. På grund av sjukhusets läge på relativt stort avstånd från närmaste stad har bl. a. en särskild plåtslagarverkstad måst inrättas. En icke förutsedd omläggning av ledningar och kulvertar har därjämte måst vidtagas till följd av grundförhållandena på den plats, dit byggnaden slutligen förlagts. Merkostnaderna för panncentralen jämte ledningar och kulvertar på grund av här angivna förhållanden beräknas till sammanlagt 180 000 kronor.

Det hemställs, att för nästa budgetår måtte anvisas 180 000 kronor för ifrågasvarande arbeten.

Uppförande av personalbostadshus m. m. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle utföras renovering av familjebostadshus samt uppföras ett nytt bostadshus för ogift personal jämte yttre arbeten för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 1 360 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 500 000 kronor för ändamålet.

För fortsättande av arbetena begäres för nästa budgetår 600 000 kronor.

Uppförande av upptagningspaviljong. Vårdpaviljongerna vid sjukhuset har sedan sjukhusets tillkomst under åren 1900—1905 icke varit föremål för någon mer betydande modernisering. Inredning och utrustning är sålunda praktiskt taget genomgående otidsenliga och otillfredsställande.

Behovet av evakueringsplatser för patienter i de paviljonger, som skall moderniseras, anser kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande lämpligen böra tillgodoses genom uppförande av en ny upptagningspaviljong, inrymmande två vårdavdelningar, en för män och en för kvinnor, vardera med 28 platser.

Kostnaderna för byggnadens uppförande jämte erforderliga yttre arbeten har beräknats till 1 125 000 kronor. Kommittén föreslår, att av detta belopp 700 000 kronor anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Omläggning av värmesystemet. Den huvudsakliga delen av byggnaderna vid sjukhuset uppvärms via varmkammarbatterier medelst ånga. Vissa smärre byggnader uppvärms medelst varmvattenvärmeledningar med separata pannanläggningar. Avsikten är att de byggnader, vilka uppvärms via varmkammarbatterier, så småningom skall förses med moderna varmvattenvärmeledningar och att desamma jämte de byggnader, som är försedda med separata pannanläggningar, skall anslutas till ett gemensamt hetvattensystem med blandningsanordning inom varje byggnad. Detta system skall utgå från den nya panncentralen, vilken kommer att förses med såväl ångpannor för tillgodoseende av ångbehovet för tvätt och matlagning som med hetvattenpannor för byggnadsuppvärmning. Moderniseringen av de befintliga byggnaderna kan emellertid icke vara genomförd, när den nya panncentralen kommit i bruk. På grund härav erfordras vissa provisoriska anordningar.

Kostnaderna för framdragning av hetvattenledningar från den nya panncentralen till de olika byggnaderna jämte provisoriska anslutningar till varmkammarbatterier samt kulvertar med ledningar och anslutningar till de byggnader, som är försedda med egna pannanläggningar, har beräknats till 545 000 kronor. För arbetenas påbörjande begäres för nästa budgetår ett belopp av 200 000 kronor.

Anordnande av sekundäravdelning i Uddevalla.

1943 års riksdag anvisade 300 000 kronor för inköp av Uddevalla stads ålderdomshem för inrättande av sekundäravdelning till Restads sjukhus. Sedan Uddevalla stad meddelat, att det gamla ålderdomshemmet torde komma att utrymmas senast den 1 oktober 1953, har direktionen för Restads sjukhus hemställt om snara åtgärder för iordningställande av anläggningen för avsett ändamål. Byggnaden föreslås skola bereda vårdplatser för 108 patienter, fördelade på två avdelningar, vardera med 54 vårdplatser. Övriga till anläggningen hörande byggnader förutsattes skola disponeras som personalbostäder. I överensstämmelse med nu tillämpade principer anses personalbostadshuset böra fullständigt moderniseras, varvid familjebostäderna förses med badrum och kök med tidsenlig inredning m. m. Samtliga byggnader föreslås skola anslutas till huvudbyggnadens panncentral.

Kostnaderna för nu föreslagna arbeten har beräknats till sammanlagt 1 415 000 kronor, varav 1 210 000 kronor för ombyggnad av huvudbyggnaden, 80 000 kronor för iordningställande av bostadshus för gift personal samt 70 000 resp. 55 000 kronor för anordnande av bostäder för ogift personal och renovering av vaktmästarbostaden. Det hemställs, att 600 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Mariebergs sjukhus i Kristinehamn.

Uppförande av panncentral. 1950 års riksdag beslöt, att vid Mariebergs sjukhus skulle uppföras en panncentral för en beräknad kostnad av högst 1 250 000 kronor. Hittills har för ändamålet anvisats sammanlagt 1 250 000 kronor.

Uppförandet av panncentralen har pågått sedan januari 1951. Grundläggningsarbetena i panncentralen har måst betydligt avvika från det preliminära programmet. Vidare har det varit nödvändigt att lägga om vissa värme-, vatten- och avloppsledningar. De befintliga kulvertarna har nämligen vid närmare undersökning visat sig vara i så dåligt skick, att det varit förmånligare att i viss utsträckning ersätta dem med nya. De härigenom uppkommande kostnaderna har beräknats till 285 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av vårdpaviljong. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong för oroliga patienter för en beräknad kostnad av högst 1 540 000 kronor samt att för ändamålet finge disponeras 800 000 kronor av de belopp om sammanlagt 870 000 kronor, som av 1950 och 1951 års riksdagar anvisats till ombyggnad av tvättinrättningen vid S:t Lars' sjukhus i Lund. För ifrågavarande arbete begäres för nästa budgetår 740 000 kronor.

Ombyggnad av vårdpaviljongerna nr 15 och 16. 1951 års riksdag beslöt att vid sjukhuset skulle uppföras en upptagningspaviljong, vilken skulle ingå såsom en första etapp i renoveringen av den kvinnliga avdelningen vid sjukhuset. 1952 års riksdag beslöt, att för fortsättande av upprustningen av denna avdelning skulle uppföras en vårdpaviljong för oroliga kvinnor.

Renoveringen av kvinnoavdelningen föreslås nu fortsatt med ombyggnad av vårdpaviljongerna nr 15 och 16, vilka skall utnyttjas för halvroliga kvinnor. Paviljongerna är uppförda i 3 våningar och inrymmer f. n. 84 resp. 74 fastställda vårdplatser. Efter ombyggnaderna skulle platsantalet i vardera paviljongen uppgå till 72.

Kostnaderna har beräknats till sammanlagt 2 800 000 kronor eller 1 400 000 kronor per paviljong. Det uppskattade medelsbehovet för ombyggnaderna beräknas bli cirka 500 000 kronor mindre än för uppförande av nya paviljonger. Det hemställs, att för nästa budgetår måtte anvisas 918 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Anslutning av paviljong 3 till sjukhusets värmecentral m. m. Paviljong 3, som inrymmer 24 vårdplatser, är ej ansluten till sjukhusets gemensamma värmecentral utan är försedd med egen sådan anläggning. Det anses bl. a. med hänsyn till personalkostnaderna lämpligt, att värmeanläggningen i paviljongen slopas och att paviljongen jämte bostäder anslutes till sjukhusets centrala uppvärmningssystem. För detta ändamål erfordras att en kulvert anordnas från den nyligen uppförda paviljongen för oroliga manliga patienter till ifrågavarande bygg-

nad. Härigenom skapas även möjligheter att framdeles ansluta bostadshus för trädgårdsmästare samt svinstall till centralvärmsystemet.

Kostnaden för anordnandet av värmeledningskulvert med ledningar jämte viss erforderlig komplettering av radiatorer m. m. inom paviljongen har beräknats till 60 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av kapell. Det nuvarande kapellet, som även inrymmer obduktionslokal, är mycket olämpligt placerat och befinner sig i dåligt skick. Det saknar sålunda centralvärme och varmvatten och uppfyller icke rimliga krav på en god obduktionslokal. Ur estetisk synpunkt gör byggnaden ett ofördelaktigt intryck på anhöriga, som samlas där vid förekommande bisättningar. Från sjukhuset har önskemål också framförts om uppförande av en ny byggnad för ändamålet.

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att ett nytt kapell uppföres. Kostnaderna har beräknats till 110 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Västra Marks sjukhus i Örebro.

Modernisering av ekonomibyggnaderna. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle verkställas modernisering av ekonomibyggnaden för en beräknad kostnad av högst 1 185 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 500 000 kronor för arbetenas påbörjande. För arbetenas fortsättande begäres för nästa budgetår 500 000 kronor.

Säters sjukhus.

Uppförande av upptagningspaviljong. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har framhållit angelägenheten av att en upprustning av vårdpaviljongerna snarast kommer till stånd, då sjukhuset — vilket togs i bruk omkring år 1912 — företer stora brister särskilt med avseende på vårdavdelningarna. Kommittén har påpekat, att möjligheterna att igångsätta denna renovering är avhängiga av tillgången på evakueringsplatser för patienter i de paviljonger, som skall upprustas. Kommittén har föreslagit, att en upptagningspaviljong uppföres vid ifrågavarande sjukhus såsom en första etapp i vårdpaviljongernas upprustning. Upptagningspaviljongen föreslås skola inrymma två vårdavdelningar, en för män och en för kvinnor, vardera med 28 platser.

Kostnaderna har beräknats till 1 250 000 kronor. För påbörjande av arbetena har kommittén hemställt om anvisande av 795 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Renovering av kyrksalen. Den i en flygelbyggnad till administrationsbyggnaden inrymda kyrksalen har icke sedan sjukhusets tillkomst år 1910 varit föremål för någon mera omfattande upprustning och befinner sig nu i ett mycket dåligt skick. Det föreslås, att kyrksalen iordningställes i samband med den nu pågående

renoveringen av byggnaden i övrigt. Kostnaderna för de föreslagna arbetena har beräknats till 95 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Modernisering av personaltvättstuga. Den vid sjukhuset befintliga personaltvättstugan är omodern och saknar maskinell utrustning. Från sjukhusets sida har önskemål framställts om en modernisering av tvättstugan på sätt som tidigare skett vid flera andra sjukhus. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har låtit utarbета förslag till renovering av tvättstugan. Kostnaderna för tvättstugans modernisering inklusive anskaffande av maskinutrustning, motsvarande den för flerfamiljshus vanliga, har beräknats till 65 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Anordningar för klorering av avloppsvatten. Hälsovårdsnämnden i Säter och hälsovårdskonsulenten i Kopparbergs län har påtalat, att vissa sanitära olägenheter uppstått till följd av att sjukhusets avloppsvatten utan tillräcklig rening utsläppes i sjön Ljustern. Den väsentligaste delen i sjukhusets reningsanläggning utgöres av ett s. k. biologiskt filter, vars effekt beräknas uppgå till omkring 90 procent. Detta anses emellertid icke helt tillfredsställande, då en del sjukdomsalstrande bakterier icke kan fränskiljas. Det föreslås därför, att en kloreringsanläggning uppföres i anslutning till reningsverket. Anläggningen avses skola omfatta en klogasapparat för automatisk drift, uppställd i en mindre byggnad, som anses böra förses med erforderliga vatten- och avloppsledningar samt en kontaktbassäng jämte slampump och pumpledning.

Kostnaderna har beräknats till 45 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av bostadshus för läkare. Vid sjukhuset finnes inrättade tjänster för 3 överläkare, 2 förste läkare och 5 andre läkare, inräknat läkaren för familjevården och hjälpverksamheten. En besvärande brist föreligger i fråga om bostäder för dessa tjänstemän. Sälunda finnes blott en överläkarbostad, två förste läkarbostäder och en andre läkarbostad. Redan vid normala förhållanden på bostadsmarknaden är det svårt att inom Säter uppbringa för läkarpersonal lämpliga bostäder. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har på grund härav föreslagit, att bostäder uppföres för en överläkare och en andre läkare.

Kostnaderna har beräknats till sammanlagt 250 000 kronor. Kommittén föreslår, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Pärilby sjukhus i Grangärde.

Anordnande av promenadgård m. m. 1951 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle anordnas en promenadgård och anvisade för ändamålet 45 000 kro-

nor. Vidare beslöt 1952 års riksdag, att i samband med anläggandet av promenadgården skulle anordnas en för sjukhusets samtliga byggnader gemensam värmecentral i huvudbyggnaden samt att köket skulle elektrifieras, varjämte åtgärder skulle vidtagas för avhårdning, klorering m. m. av vattnet till sjukhuset. För dessa ändamål anvisade riksdagen 185 000 kronor.

Det har nu visat sig att kostnaderna för ifrågavarande arbeten kommer att överstiga de tidigare beräknade med 97 000 kronor. Då någon begränsning av de av riksdagen beslutade arbetena icke lämpligen anses böra ifrågakomma, föreslås att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår.

Frösö sjukhus vid Östersund.

Ombyggnad av administrationsbyggnaden m. m. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle verkställas ombyggnad av administrationsbyggnaden m. m. för en beräknad kostnad av högst 1 850 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 770 000 kronor för ändamålet.

Ombyggnaden av administrationsbyggnaden beräknas kunna påbörjas under hösten 1953. Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattas till 800 000 kronor.

För att kunna driva ombyggnadsarbetet mer rationellt föreslås att verksamheten i administrationsbyggnaden under ombyggnadstiden överflyttas till andra lokaler. Möjlighet härtill föreligger genom att sjukhusets bageribyggnad, där rörelsen nu skall nedläggas, iordningställes för ändamålet. Kostnaden för ifrågavarande arbete har beräknats till 30 000 kronor. Redan vid genomförandet av den i kostnaderna för ombyggnad av administrationsbyggnaden m. m. ingående första etappen i upprustningen av sjukhusets bostadsbestånd anses böra anordnas en för bostadsområdet i sin helhet erforderlig elektrisk transformatorstation, för en beräknad kostnad av 15 000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår för ifrågavarande arbeten skulle i enlighet härmed uppgå till 845 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av upptagningspaviljong. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggnad har föreslagit att vid sjukhuset skulle uppföras en upptagningspaviljong. Kommittén har rörande behovet av en sådan paviljong anfört följande:

Sjukhusets upptagningsavdelning för lugna kvinnor är belägen i paviljong 2. Avdelningen ligger över en i nämnda paviljong inrymd orolig avdelning. De nyintagna lugna patienterna bli härigenom störda, särskilt nattetid. Under de senaste åren har därjämte uppstått en allt svårare platsbrist på den kvinnliga avdelningen. Överbeläggningen är så stor, att sängar måst placeras ute på golven i sovsalarna. Trots överbeläggningen uppgår antalet kvinnliga sökande till sjukhuset, som icke har kunnat intagas, till 75. Av dessa fall äro ett 20-tal så sjuka, att de behöva omedelbar vård.

Även på den manliga avdelningen, som har betydligt större tillgång på vårdplatser än den kvinnliga avdelningen, är platsbristen betydande. Från sjukhusets sida har därför framställning gjorts om uppförande av en vårdpaviljong för de akuta lugna och ordnade sjukdomsfallen, såväl kvinnliga som manliga.

Då det är mycket angeläget att vården av denna kategori sjuka blir den bästa tänkbara och att den ej störes av mera oroliga patienter anser kommittén, att en upptagningspaviljong bör uppföras. Paviljongen erfordras härjämte för evakuering av patienter vid den blivande renoveringen av sjukhuset.

Den nya paviljongen, som föreslås uppförd på en plats vilken nu upptages av en mindre paviljong för arbetsterapi, beräknas komma att inrymma två vårdavdelningar om vardera 28 platser och utrustas i överensstämmelse med de paviljonger av denna typ, som under senare år uppförts vid sinnessjukhusen.

Kostnaderna för byggnadsföretaget jämte rivning av arbetsterapibyggnaden har beräknats till 1 275 000 kronor. Kommittén hemställer, att av detta belopp 700 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Umedalens sjukhus vid Umeå.

Uppförande av tuberkulosavdelning. 1949 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en tuberkulosavdelning för en beräknad kostnad av 2 000 000 kronor. Sedermera har kostnaderna för avdelningen beräknats till 2 700 000 kronor. För byggnadsföretaget har hittills anvisats sammanlagt 1 900 000 kronor.

Den ena av de båda till tuberkulosavdelningen hörande paviljongerna har nyligen färdigstälts. Arbetena med den andra paviljongen beräknas bli påbörjade under år 1953. För arbetenas fortsättande begäres för nästa budgetår 400 000 kronor.

Furunäsets sjukhus vid Piteå.

Ombyggnads- och utvidgningsarbeten. 1945 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle verkställas ombyggnads- och utvidgningsarbeten för en sammanlagd kostnad av högst 1 723 800 kronor. Av detta belopp avsågs 990 000 kronor för uppförande av en ny paviljong, 668 800 kronor för ombyggnad av huvudbyggnaden och 65 000 kronor för reparationer å huvudbyggnaden. År 1948 framlades ett omarbetat och utökat förslag till ombyggnad av huvudbyggnaden, vilket kostnadsberäknades till 3 800 000 kronor. Kostnaderna för nybyggnadsarbetena, dvs. den nya paviljongen och därmed sammanhängande arbeten inom pannhuset, uppskattades då till cirka 1 250 000 kronor. År 1949 framlades förslag till viss utvidgning av byggnadsprogrammet för ombyggnaden av huvudbyggnaden, vilken ökning kostnadsberäknades till 350 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för arbetena vid sjukhuset komme alltså att uppgå till 5 400 000 kronor. Sammanlagt har hittills för förenämnda arbeten vid sjukhuset anvisats 5 050 000 kronor.

Ur brandskyddssynpunkt föreligger numera ökade fordringar på brandavskiljande väggar på vind m. m. jämfört med rådande förhållanden vid tidpunkten för uppgörande av det nu föreliggande förslaget till sjukhusets renovering och

utbyggande. Vidare har på senare tid gjorda värmetekniska undersökningar visat, att det är ekonomiskt försvarligt att öka värmeisolering av vindsbjälklagen. Vid genomförandet av dessa arbeten har det befunnits angeläget att jämväl vidtaga viss förbättring av taklaget. Kostnaderna för byggnadsarbeten har uppskattats till 90 000 kronor för brandskyddsåtgärderna och sammanlagt 110 000 kronor för åtgärder för värmeisolering jämte förbättring av taklaget.

Summan av dessa belopp jämte det belopp av den beräknade kostnaden för sjukhusets ombyggnads- och utvidgningsarbeten, som ännu icke anvisats, 350 000 kronor, eller sammanlagt 550 000 kronor föreslås av departementschefen skola anvisas för nästa budgetår.

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har ansett angeläget att i anslutning till de pågående arbetena renovera kyrk- och festsalarna. Kostnaderna härför beräknas till 125 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att sistnämnda renoveringsarbete uppföres såsom beredskapsarbete.

Uppförande av vårdpaviljong för ålderspsykosser och senila patienter. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skall uppföras en vårdpaviljong för ålderspsykosser och senila patienter för en beräknad kostnad av högst 1 905 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 100 000 kronor för arbetenas påbörjande. Arbetet beräknas kunna påbörjas under hösten 1953. För nästa budgetår föreslås anvisat ett belopp av 500 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Anordnande av verkstäder m. m. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle anordnas verkstäder för en beräknad kostnad av högst 365 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 175 000 kronor för arbetenas påbörjande. För arbetenas slutförande begäres för nästa budgetår 190 000 kronor.

Uppförande av personalbostadshus m. m. För fortsättande av den påbörjade upprustningen av sjukhusets bostäder anvisade 1952 års riksdag medel för uppförande av ett bostadshus för gift personal, inrymmande 4 lägenheter om 3 rum och kök. Detta bostadshus skulle utgöra en första etapp i en anläggning av fyra sådana byggnader.

Då bristen på familjebostäder vid sjukhuset alltjämt är stor föreslås, att ytterligare ett av de planerade fyra bostadshusen uppföres. Byggnaden anses böra utföras i huvudsaklig överensstämmelse med det redan beslutade bostadshuset. Kostnaden beräknas till 280 000 kronor, vilket belopp av departementschefen föreslås anvisat för nästa budgetår.

Beträffande moderniseringen av de befintliga bostadshusen föreslår kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande att bostadshuset nr 24 för ogift kvinnlig personal, vilket f. n. inrymmer 38 bostadsrum, ombygges. Därvid bör rummen enligt

kommittén förses med tvättställ och garderober varjämte två tekök och fyra badrum bör anordnas för gemensamt bruk. Kostnaden för ombyggnaden beräknas till 185 000 kronor. Kommittén föreslår, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att ombyggnaden uppföres som beredskapsarbete.

Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus.

Under senare år har medel regelbundet anvisats för renovering och utbyggnad av de elektriska installationerna vid statens sinnessjukhus. Planer och kostnadsberäkning för fortsatta sådana arbeten, vilka lämpligen bör påbörjas under budgetåret 1953/54, samt kostnadsberäkningar för planernas genomförande har upprättats av Aktiebolaget Elektriska provningsanstalten.

För nästa budgetår föreslås anvisat sammanlagt 267 000 kronor för ifrågasvarande arbeten att fördelas på olika sjukhus enligt följande: Birgittas sjukhus i Vadstena 18 000 kronor, S:t Sigfrids sjukhus i Växjö 41 000 kronor, S:ta Gertruds sjukhus i Västervik 80 000 kronor, S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg 20 000 kronor, Pärby sjukhus i Grangärde 10 000 kronor, Restads sjukhus i Vänersborg 40 000 kronor, Källhagens sjukhus i Vänersborg 43 000 kronor samt Mariebergs sjukhus i Kristinehamn 15 000 kronor.

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har härutöver föreslagit, att 53 000 kronor anvisas för nästa budgetår för ombyggnad av transformatorstationen jämte viss komplettering av den elektriska utrustningen vid Ryhovs sjukhus i Jönköping. Departementschefen förordar däremot, att nyssnämnda arbeten uppföres som beredskapsarbeten.

Utredningsmedel.

Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande har framhållit, att dess utredningar ökat avsevärt i antal till följd av den fortgående upprustningen av sinnessjukhusen samt genom det kommittén givna uppdraget att verkställa utredning angående vården av sinnesslöa på de för sådana patienter avsedda statliga sinnessjukhusen samt modernisering och utbyggnad av dessa sjukhus. Departementschefen föreslår, att till utredningsmedel för nästa budgetår anvisas 250 000 kronor.

Utrustning av nya sinnessjukhus.

I propositionen hemställes om anvisande av medel för utrustning av vissa nytillkommande och ombyggda lokaler vid statens sinnessjukhus. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 891 000 kronor vilket belopp anses kun-

na avrundas nedåt till 890 000 kronor. I statsrådsprotokollet (s. 51—53) anges närmare vilken utrustning m. m. som föreslås skola anskaffas. Kostnaderna fördelar sig på de olika sjukhusen enligt följande: Ulleråkers sjukhus i Uppsala 175 000 kronor, S:ta Anna sjukhus i Nyköping 48 000 kronor, Birgittas sjukhus i Vadstena 136 000 kronor, S:t Lars' sjukhus i Lund 30 000 kronor, Vipeholms sjukhus i Lund 12 500 kronor, Restads sjukhus i Vänersborg 55 000 kronor, Mariebergs sjukhus i Kristinehamn 70 000 kronor, Sätters sjukhus 81 500 kronor, Gårdeå sjukhus i Härnösand 15 000 kronor, Furunäsets sjukhus vid Piteå 208 000 kronor samt psykiatriska kliniken i Lund 60 000 kronor.

Om- och utbyggnad av statens anstalt för fallandesjuka.

Statens anstalt för fallandesjuka i Jönköping övertogs den 1 juli 1939 från en stiftelse. Tidsförhållandena därefter har medfört, att förslag icke ansetts böra framläggas till den utvidgning och komplettering av anstalten, som erfordras för att den skall kunna vara en centralanstalt med allsidig utrustning för undersökning och vård av framförallt fallandesjuka kvinnor och barn.

På av medicinalstyrelsen gjord framställning uppdrog Kungl. Maj:t år 1947 åt styrelsen att inkomma med en plan för om- och utbyggnad av anstalten. Denna plan, som numera inkommit, har utarbetats av byggnadsstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen.

Av utredningen i ärendet framgår, att anstaltsbyggnaderna ligger förhållandevis spridda och att de befinner sig i mindre gott skick. Gemensam värme-central saknas och eldning försiggår nu i 14 olika eldstäder. Dessa omständigheter medför, att anstalten är svårskött och oekonomisk i drift. Vidare saknas vissa lokaler helt, såsom laboratorier, undersökningslokaler och samlingssal. Andra utrymmen, t. ex. för kontor m. m., är för små. Dessa iakttagelser har bestyrkts av tjänstemän från inrikesdepartementet, vilka besökt anstalten.

Departementschefen finner det med hänsyn härtill angeläget, att anstalten upprustas.

Såsom en första etapp i ombyggnaden av anstalten har föreslagits, att en ny panncentralbyggnad jämte kulvertar för värme och transformatorstation med jordkablar anläggas samt att administrationsbyggnad med observationsavdelning uppföres. Kostnaderna härför har beräknats till sammanlagt 2 000 000 kronor. För egen del anser departementschefen, att medel för nästa budgetår bör anvisas för uppförande av panncentral jämte verkstäder och transformatorstation samt administrationsbyggnad ävensom till kulvert för värmeledningar från panncentralen till administrationsbyggnaden, utvändiga ledningar och planering för sistnämnda byggnad. Kostnaderna för dessa arbeten kan uppskattas till 1 600 000

kronor enligt prisläget den 1 juli 1952. Av detta belopp anses 1 000 000 kronor böra anvisas för nästa budgetår för påbörjande av arbetena. För ändamålet föreslås på riksstaten för nästa budgetår under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, uppfört ett investeringsanslag å sistnämnda belopp.

Överlåtelse av vissa områden vid Salberga sjukhus i Sala.

I en inom andra kammaren väckt motion (II:176) hemställde herrar Jacobs-son i Sala och Vigelsbo, att 1950 års riksdag måtte besluta, att till Salabygdens fornminnesförening i Sala stad utan ersättning skulle överlätas vissa Salberga sjukhus tillhöriga områden vid Väsby kungsgård. I motionen har bl. a. framhållits, att fornminnesföreningen enligt beslut av 1936 års riksdag vore ägare till Väsby kungsgård samt att föreningen vore i behov av vissa områden, som gränsade till kungsgården och som tillhörde Salberga sjukhus.

Utskottet framhöll bl. a., att vissa delar av det i motionen åsyftade området f. n. syntes sakna värde för Salberga sjukhus. Andra delar däremot ansåges icke böra överlätas med hänsyn till sjukhusets behov av jord för trädgårdsodling. Utskottet hade för sin del icke kunnat bilda sig någon bestämd uppfattning om möjligheterna att genom delning av området tillgodose fornminnesföreningens behov utan att därmed sjukhuset avhändes för dess verksamhet nödvändig mark. Enligt utskottets mening borde Kungl. Maj:t därför i anledning av förevarande motion låta närmare undersöka om det av motionärerna åsyftade markområdet åtminstone till någon del borde överlätas till fornminnesföreningen. Riksdagen beslöt i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit.

Beträffande ett av medicinalstyrelsen framlagt förslag om överlåtelse till Salabygdens fornminnesförening av vissa Salberga sjukhus tillhöriga områden vill departementschefen framhålla, att den s. k. mynttomten, på vilken under 1630-talet ett myntverk varit uppfört, torde vara att anse som fast fornlämning. Tomten torde sålunda icke kunna utnyttjas för bebyggelse eller plantering och därför sakna ekonomiskt värde för sjukhuset. Jämväl den söder om tomten belägna betesmarken om 2 980 m² torde vara utan värde för sjukhuset. Departementschefen tillstyrker i likhet med remissinstanserna, att dessa områden utan ersättning överlåtes till fornminnesföreningen. Kungl. Maj:t anses sålunda böra hos riksdagen utverka bemyndigande härtill. Det förutsättes, att föreningen svarar för alla med överlåtelsen förenade kostnader.

Sammanfattning m. m.

I anslutning till de ovan framlagda förslagen har departementschefen angående byggnadsarbetena vid de statliga sinnessjukhusen under den närmaste framtiden anfört bl. a. följande.

Av propositionen nr 113 till 1950 års riksdag framgår, att statens sinnessjukvårdsberedning utgick från att generalplanen för sinnessjukvårdens utbyggande tills vidare skulle omfatta cirka 18 000 rationellt anordnade vårdplatser. Dessa skulle i stort sett motsvara platsbehovet år 1965 under förutsättning, att patientomsättningen ökades från 34 procent år 1948 till 45 procent. Därvid förutsattes även, att antalet vid sjukhusen intagna i förhållande till befolkningsunderlaget bleve i huvudsak oförändrat. Den gjorda uppskattningen av vårdplatsbehovet betraktades dock som approximativ med hänsyn till de många obestämbara faktorer, som kunde påverka platsbehovet. Kostnaderna för modernisering och upprustning av sinnessjukhusen enligt generalplanen beräknades kräva en insats av i runt tal 250 miljoner kronor eller i genomsnitt cirka 17 miljoner kronor per år under en byggnadsperiod av omkring 15 år. Med hänsyn till den stegring av byggnadskostnaderna, som inträtt efter det dessa beräkningar gjordes, kan totalbeloppet nu uppskattas till cirka 350 miljoner kronor och den behöfliga årliga medelsanvisningen under en motsvarande byggnadsperiod till omkring 23 miljoner kronor.

Behovet av vårdplatser vid de egentliga sinnessjukhusen (inklusive sekundäravdelningarna) är alltså trängande. Antalet fastställda platser uppgick vid månadsskiftet november—december 1952 till i runt tal 18 500. Beläggningen vid samma tidpunkt utgjorde 21 500, vilket innebär en överbeläggning med 3 000 eller ca 16 procent. 630 patienter var placerade i familjevård. Antalet expektanter vid nämnda tillfälle var i det närmaste 1 650 mot cirka 1 500 vid motsvarande tidpunkt år 1951. Sistnämnda år uppgick patientomsättningen till närmare 41 procent. Orsaken till att antalet expektanter ökat trots den höjda omsättningen torde vara, att det — såsom sinnessjukvårdsberedningen framhållit — föreligger ett latent vårdbehov, som icke låter sig exakt beräkna och som torde komma att göra sig ytterligare märkbart allteftersom förtroendet för sinnessjukvården tillväxer.

Utvecklingen synes visa, att den av sinnessjukvårdsberedningen gjorda preliminära uppskattningen av behovet av vårdplatser i varje fall icke är för hög.

För att begränsa utbyggnaden av den slutna sinnessjukvården och därmed de avsevärda kapitalinvesteringarna är det ytterst angeläget att pröva alla vägar, som kan leda till att det ökade vårdbehovet tillgodoses med minsta möjliga antal vårdplatser. Den betydelsefullaste faktorn härvidlag är patientomsättningen, vilken sålunda bör höjas. Det bör emellertid framhållas, att möjligheterna härför är begränsade i det att övervägande delen av vårdplatserna är belagda med kroniska fall. Det är alltså endast en mindre del av vårdplatserna, till vilken patientomsättningen är koncentrerad. Ur dessa synpunkter är det desto mera angeläget att öka patientomsättningen på dessa effektiva platser.

En ökad omsättning fordrar bl. a., att behovet av kvalificerade läkare och utbildad vårdpersonal är tillgodosett.

Tillgången på läkare är f. n. så begränsad, att åtskilliga förste och andre läkartjänster ej äro tillsatta. Enligt vad jag inhämtat har chefen för civildepartementet för avsikt att denna dag föreslå viss löneförbättring för läkarpersonalen, vilket torde medverka till en förbättrad rekrytering till dessa tjänster. Vad angår personalen vid sinnessjukhusen vill jag erinra om, att Kungl. Maj:t i propositionen nr 86 till innevarande års riksdag föreslagit en nettoökning med 85 tjänster. I fråga om utbildningen av vårdpersonalen har förslag avgivits av 1949 års kommitté för sinnessjukvårdspersonalens utbildning. Förslaget överväges f. n. inom inrikesdepartementet. Det är enligt min mening angeläget att höja standarden inom sinnessjukvården även i detta avseende. Jag vill även erinra

om att vid bifall till det i statsverkspropositionen, elfte huvudtiteln, punkten 110, framlagda förslaget ökade möjligheter skulle beredas sjukvårdspersonalen inom den statliga sinnessjukvården att deltaga i kurser, anordnade vid slöjdföreningens skola i Göteborg för utbildning av arbetsterapeuter.

Till begränsningen av vårdplatsbehovet skulle även bidra en intensifierad familjevårds- och hjälpverksamhet vid sjukhusen. Det är — såsom jag även framhållit i propositionen nr 86/1953 — ur dessa synpunkter jag tillstyrkt inrättande av ytterligare tjänster inom denna gren av sinnessjukvården. Vidare bör en vidgad forskning inom psykiatrien kunna giva erfarenheter, ägnade att medverka till en effektivisering av vården och därmed till en höjning av patientomsättningen. Jag vill i detta sammanhang erinra om att 1948 års läkarutbildningssakkunniga i sitt betänkande angående läkarutbildningen (SOU 1953:7) i princip tillstyrkt, att en eller flera professorer i psykiatri inrättas vid vissa större sinnessjukhus.

De av medicinalstyrelsen och statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggnad framlagda förslagen för nästa budgetår avser i stor utsträckning om- och nybyggnad av ekonomibyggnader och panncentraler. Detta förhållande är betingat av praktiska skäl. För att säkerställa vårdavdelningarnas försörjning i olika hänseenden torde det nämligen vara nödvändigt att först sätta ekonomibyggnaderna och panncentralerna i stånd innan moderniseringen av vårdpaviljongerna eller uppförande av nya sådana kan påbörjas. Genom ombyggnad av ekonomibyggnader och vårdpaviljonger kommer vidare åtskilliga i dessa byggnader inrymda personalbostäder att slopas. På grund härav samt för att förbättra och i viss utsträckning öka bostadsbeståndet vid vissa sjukhus har kommittén framlagt förslag om reparation och uppförande av nya bostadshus. Man torde sålunda få räkna med att under den första tiden av upprustningen förhållandevis stor del av investeringarna bindes för nu åsyftade ändamål. Jag vill emellertid understryka vikten av att allt göres för att på öppna marknaden eller eljest utan nybyggnad i statens regi skaffa bostäder för sinnessjukvårdspersonalen så att medel frigöres för själva sjukvårdens upprustning.

Å s. 60 i statsrådsprotokollet har intagits en sammanställning av kostnaderna för de i det föregående omförmälda arbeten, för vilka medel ansetts böra anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 under anslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. Kostnaderna uppgår till 2 989 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för de i det föregående angivna arbeten m. m., för vilka medel ansetts böra anvisas för budgetåret 1953/54 under anslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m., uppgår enligt å s. 60 och 61 i statsrådsprotokollet intagen sammanställning till 22 052 000 kronor.

Med avseende å de anvisade medlen anses böra gälla, att de i det föregående angivna fördelningarna icke skall vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kan befinnas lämpligt, förutsättes enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat.

För utrustning av nya sinnessjukhus samt för om- och utbyggnad av statens anstalt för fallandesjuka skulle slutligen som nämnts anvisas resp. 890 000 och 1 000 000 kronor.

Motioner.

I de likalydande motionerna *I: 397* av herrar Sunne och Huss och *II: 498* av fröken Höjer m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte besluta att under anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus under budgetåret 1953/54 skall utöver vad Kungl. Maj:t förordat anvisas 700 000 kronor för uppförande av upptagningspaviljong vid Restads sjukhus i Vänersborg, 795 000 kronor för uppförande av upptagningspaviljong vid Sätters sjukhus och 700 000 kronor för uppförande av upptagningspaviljong vid Frösö sjukhus vid Östersund.

I motionen *II: 482* av herrar Jacobsson i Sala och Vigelsbo har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Salabygdens fornminnesförening utan ersättning överlåta dels de i propositionen nr 124 föreslagna, Salberga sjukhus tillhöriga områdena vid Väsby kungsgård, dels det inom kungsgårdens område belägna mindre markområdet, som tidigare av sjukhuset använts som trädgårdsland.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sina förslag, hänvisas till motionerna *II:498* och *II:482*.

Utskottet.

Med anledning av yrkandet i motionen *II: 482* att till Salabygdens fornminnesförening skulle överlåtas jämväl ett inom Väsby kungsgårds område beläget mindre markområde, som tidigare av Salberga sjukhus använts som trädgårdsland, har utskottet från medicinalstyrelsen inhämtat närmare uppgifter i ämnet. Styrelsen har därvid upplyst, att trädgårdsarbete är speciellt lämpligt för Salberga sjukhus' patienter och att i den rutinmässiga behandlingen av klientelet just ingår prövning av patienternas förmåga att tillfredsställande sköta sig under allt friare förhållanden. Med hänsyn härtill har medicinalstyrelsen ansett det omstridda området för sjukvården vara av särskilt värde. På grund av vad sålunda förekommit är utskottet icke berett tillstyrka ifrågavarande motion. Det synes emellertid utskottet icke osannolikt att en för båda parter tillfredsställande lösning skulle kunna uppnås efter förhandlingar, exempelvis genom markbyte eller genom att fornminnesföreningen på annat sätt ställde ur den aktuella synpunkten likvärdig mark till sjukhusets disposition. Det synes böra ankomma på fornminnesföreningen att taga initiativet till sådana förhandlingar.

Vad i motionerna *I: 397* och *II: 498* anförts om angelägenheten av att uppförandet av upptagningspaviljonger vid Restads sjukhus i Vänersborg, Sätters sjukhus och Frösö sjukhus vid Östersund påbörjas finner utskottet i och för sig beaktansvärt. Å andra sidan är utskottet icke berett att i nuvarande läge förorda att den av Kungl. Maj:t angivna kostnadsramen vidgas. Emellertid har departementschefen föreslagit, att bl. a. de av motionärerna avsedda byggnadsarbetena i händelse av ett ändrat arbetsmarknadsläge med sysselsättningssvårigheter skall komma i fråga som beredskapsarbeten. Utskottet, som tillstyrker detta

förslag, förutsätter att Kungl. Maj:t i ett sådant arbetsmarknadsläge beaktar angelägenheten av att de av motionärerna angivna byggnadsarbetena påbörjas. För den händelse förutsättningar för igångsättande av beredskapsarbetena icke skulle uppkomma under nästa budgetår, vill utskottet erinra, att departementschefen föreslagit att de i propositionen angivna fördelningarna av anvisade medel icke skall vara i detalj bindande för medelsdispositionen, utan en minskning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål bör enligt Kungl. Maj:ts bestämmande kunna tagas i anspråk för annat ändamål. Utskottet har intet att erinra mot att en sådan omDisposition sker, därest förhållandena skulle så påkalla. Skulle så bli fallet, vill utskottet förorda, att Kungl. Maj:t tager ifrågasvarande spörsmål, särskilt i vad det avser Restads sjukhus, under förnyat övervägande.

Kungl. Maj:ts förslag har i övriga delar icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

I. besluta

a) att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 13 mars 1953 förordat förslag uppföras vårdpaviljong D V för en beräknad kostnad av högst 1 425 000 kronor;

b) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat nytt förslag uppföras panncentral m. m. för en beräknad kostnad av högst 2 670 000 kronor;

c) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras ombyggnad av ekonomibyggnaden för en beräknad kostnad av högst 1 600 000 kronor;

d) att vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat nytt förslag uppföras panncentral m. m. för en beräknad kostnad av högst 2 275 000 kronor;

e) att vid Restads sjukhus i Vänersborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras omläggning av värmesystemet för en beräknad kostnad av högst 545 000 kronor;

f) att i Uddevalla skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anordnas sekundäravdelning för en beräknad kostnad av högst 1 415 000 kronor;

g) att vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn skall i huvud-

saklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras ombyggnad av vårdpaviljongerna nr 15 och 16 för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 800 000 kronor;

II. godkänna övriga nya byggnadsföretag, som departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 13 mars 1953 förordat skola upptagas såsom beredskapsarbeten;

III. besluta, att vid statens anstalt för fallandesjuka skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas om- och utbyggnad för en beräknad kostnad av högst 1 600 000 kronor;

IV. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 482 bemyndiga Kungl. Maj:t att till Salabygdens fornminnesförening utan ersättning överlåta de Salberga sjukhus tillhöriga områden, som angivits av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 13 mars 1953;

V. till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* under statens allmänna fastighetsfond anvisa

a) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 ett investeringsanslag av 2 989 000 kronor;

b) för budgetåret 1953/54 ett investeringsanslag av 22 052 000 kronor;

VI. till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1953/54 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 890 000 kronor;

VII. till *Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten* för budgetåret 1953/54 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor;

VIII. i anledning av motionerna I: 397 och II: 498 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 8 maj 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Pålsson, Näsström, Bergh, Hesselbom, Einar Persson, Birger Andersson, Ragnar Persson och Axel Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Andersson i Malmö, Rubbestad, Lindholm, Eriksson i Sandby, fröken Elmén, herrar Åkerström, Hoppe, Ansjö, Nihlfors, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Birke och fröken Ager.